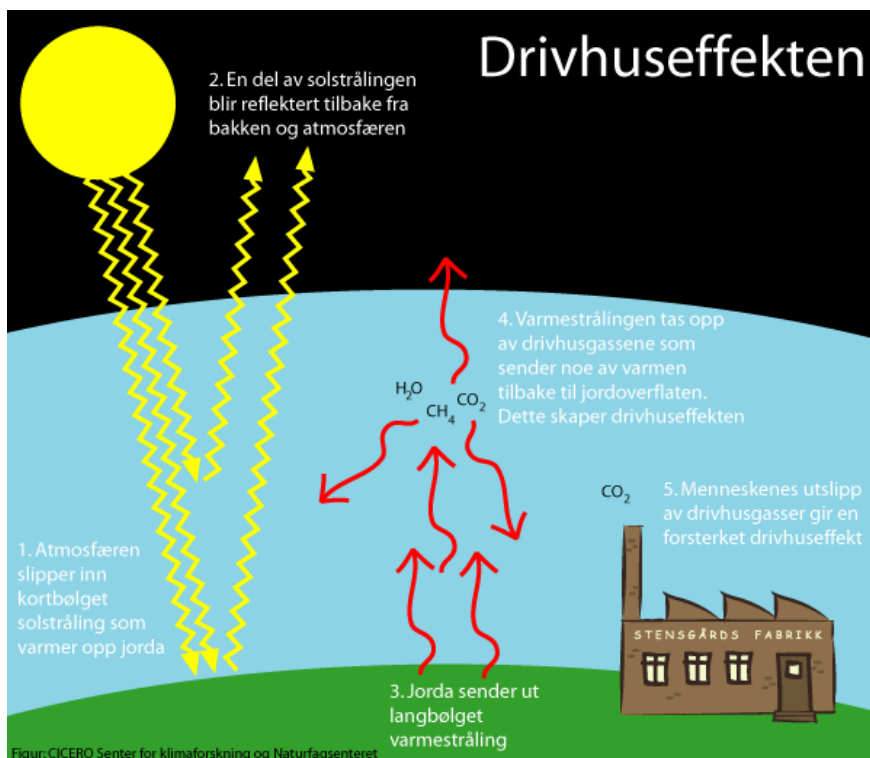

Sluttrapport prosjekt:

”Energi- og klimaplaner i Salten-regionen

Et interkommunalt prosjekt for utarbeidelse av:

Kommunale Energi- og klimaplaner for 7 kommuner i Salten

Ver. 2.0

Utarbeidet av:
Iris Salten IKS
v/ prosjektleder: Trond Sigurd Ursin

Dato: 22.09 -2011

Innhold:

1. KONTAKTINFORMASJON – PROSJEKT	3
2. PROSJEKTGJENNOMGANG.....	3
2.1 GJENNOMFØRTE TILTAK I PROSJEKTET	3
2.1.1 Fagsamlinger i prosjektet.....	3
2.1.2 NUSB kurs i Trondheim	3
2.1.3 Sammenlignbare energi- og klimaplaner i regionen.....	4
2.1.4 Tidsregistrering i kommunene.....	4
2.1.5 Egen hjemmeside for prosjektet	4
2.1.6 Styringsgruppemøter.....	4
2.1.7 Informasjon om prosjektet.....	4
2.1.8 Kommunal egeninnsats i prosjektet.....	5
2.1.9 Videokonferanseutstyr i kommuner	5
2.1.10 Egen prosjektevaluering underveis.....	5
2.1.11 Etablering av "Salten miljø- og klimaforum"	5
2.1.12 Felles regional innmelding i Miljøfyrtårnordningen	6
2.2 AVVIK I FORHOLD TIL KONTRAKT	6
2.2.1 Støtte til klima-seminar i Nord-Salten.....	6
2.2.2 Lokal cafe-dialog med næringsliv	6
2.2.3 Utvikle en regional plan for Salten	6
2.2.4 Prosjektledelse	6
2.3 PROSJEKTRESULTATER.....	7
2.3.1 Beregning av energiresultat	7
2.3.2 Andre prosjektresultater.....	7
2.4 PROSJEKTFREMDRIFT	7
2.5 FREMTIDIGE PLANER	7
3. ØKONOMI.....	8
3.1 REGNSKAP JFR ENOVA OPPSETT	8
3.2 REGNSKAP JFR EGET OPPSETT.....	8
VEDLEGG 1 : SAMMENDRAG PLANER OG PORTAL-INFORMASJON.....	9
VEDLEGG 2 : OVERSIKT EKSTERNE FORELESERE PÅ SAMLINGER	16
VEDLEGG 3 : KURSPROGRAM NUSB KURS I TRONDHEIM.....	17
VEDLEGG 4 : OPPSETT ENERGI- OG KLIMPLANER MED VEDLEGG.....	18
VEDLEGG 5 : EGEN HJEMMESIDE FOR PROSJEKTARBEIDET	20
VEDLEGG 6 : GRØNNERE SALTEN	21
VEDLEGG 7 : PROSJEKTEVALUERING	22
VEDLEGG 8 : SALTEN MILJØ- OG KLIMAFORUM - RETNINGSLINJER	23
VEDLEGG 9 : FELLES REGIONAL INNMELDING I MILJØFYRTÅRNORDNINGEN	25
VEDLEGG 10 : REVISOR-ERKLÆRING FRA ERNST & YOUNG	26

1. Kontaktinformasjon – prosjekt

Rapportperiode	Terminrapport første halvår 2011
Prosjektnummer	09/67
Prosjekttittel	Energi- og klimaplan i Salten-regionen: Kommuneprogram (søknad)
Kontaktperson	Trond Sigurd Ursin
Firmanavn	Iris Salten IKS
Adresse	Postboks 6094
Postnr	8031 BODØ
Bankkontonummer	8902 07 28451
Organisasjonsnummer	967518190
Telefon	+47 97704875
E-post	trond.ursin@iris-salten.no
Ny sluttdato	30.03.2010

2. Prosjektgjennomgang

Alle 7 kommuner har nå vedtatt sin Energi- og klimaplaner

Kommunene er som følger:

Bodø, Fauske, Saltdal, Sørfold, Beiarn, Gildeskål og Meløy

Bodø kommune hadde ved oppstart vedtatt sin Energi- og klimaplan, dog kun på rammenivå – og har derfor deltatt i dette prosjektet på lik linje med de andre kommunene i Salten. Dette har hatt stor betydning for erfaringsutveksling og diskusjoner på våre felles fagsamlinger.

2.1 Gjennomførte tiltak i prosjektet

2.1.1 Fagsamlinger i prosjektet

Prosjektet har gjennomført 14 felles fagsamlinger for de 7 kommunene i Salten, hvorav 1 har vært en arbeidssamling kun for kommunene, og en har vært et eget kurs i Trondheim (se NUSB).

Samlingene har hatt varighet på en dag, og vært gjennomført på Saltstraumen Hotell, som er et geografisk midtpunkt for de 7 kommunene.

På hver samling har vi forsøkt å invitere eksterne forelesere innen det hovedtema som har vært gjeldende for samlingen (energi, transport, utslipp m.m)

(Se vedlegg 2 for oversikt eksterne gjester på samlingene)

2.1.2 NUSB kurs i Trondheim

Fra 9/11 til 11/11 november 2009, deltok alle kommunene i prosjektet på eget kurs (NUSB) i Trondheim. Prosjektet finansierte reisekostnadene for deltagerkommunene.

Tilbakemeldingene i etterkant var at dette hadde vært et svært interessant kurs, som var meget relevant for kommunene.

(Se vedlegg 3: Kursprogram for NUSB-kurs)

2.1.3 Sammenlignbare energi- og klimaplaner i regionen

Prosjektet har satt fokus på å utarbeide en felles struktur på Energi- og klimaplanene til de deltagende kommuner. Dette innebærer:

- Felles struktur på planene; kapittelinndelinger, tematisering og vedlegg
  - Bruke samme datagrunnlag (SSB) som medfører direkte sammenligning mellom kommunene
  - Samme graf-oppsett, som viser alle kommunene i tidsperioder på flere år (utviklingstrekk)
- (Se vedlegg 4: Oppsett Energi- og klimaplan med vedlegg)

2.1.4 Tidsregistrering i kommunene

Ved oppstart av prosjektet var det enighet om å fortløpende registrere kommunenes eget tidsforbruk på eget arbeid med Energi- og klimaplanene. Dette for å se om kommunene la inn de ressursene som var lagt i budsjett. Erfaringene fra en slik måling ville være viktig i evt senere felles prosjekter, hvor intern arbeidsinnsats var budsjettert inn.

Erfaringene, så langt vi har data, indikerer at flere av kommunene hadde ressursproblemer mht egne innsats og prioritering av dette. Dette var nok en av årsakene til at prosjektet tok lengre tid enn antatt.

2.1.5 Egen hjemmeside for prosjektet

Fra starten av prosjektet ble det utarbeidet en egen hjemmeside for prosjektet. Dette ble gjort for å lette oversiktene over:

- Samlinger, presentasjoner, møteinnkallinger, referater, grafikk, maler og ulike oppsett
- (Se vedlegg 5: Egen hjemmeside for prosjektet)

2.1.6 Styringsgruppemøter

Prosjektet ble gjennomført med egen styringsgruppe, bestående av følgende personer:

- **Even Ediassen - rådmann Gildeskål kommune (styringsgruppens leder)**
- Arne B Vaag – politiker Fauske kommune (kun siste tiden)
- Arne Hals – Eiendomssjef Saltdal kommune
- Dagfinn Stavdahl – Teknisk sjef Meløy kommune
- Kåre Isaksen – Teknisk sjef Sørfold kommune
- Ågot Eide – Landsbrukssjef Beiarn kommune
- Eirik Sivertsen – politiker Bodø kommune (kun de første samlingene)
- Trond Ursin – Koordinator Iris Salten iks

Det har blitt gjennomført 7 møter i styringsgruppen. Arbeidet i styringsgruppen har gått meget bra, og med gode diskusjoner vedr justeringer av opplegget underveis.

2.1.7 Informasjon om prosjektet

Prosjektet har vært godt presentert i Salten, og har mer spesifikt vært fremlagt på

- Salten Regionråd (2 møter)
  - Rådmannsutvalget i Salten (3 møter)
  - Bodøs miljødag (1 møte)
  - Iris Hjemmeside (kontinuerlig)
  - Avisa Nordland (eget oppslag – se vedlegg 6: Grønnere Salten)
-

2.1.8 Kommunal egeninnsats i prosjektet

Den kommunale egeninnsatsen har vi forsøkt å kartlegge gjennom egen timeregistrering. Mangelfull tilbakemelding fra kommunene gjør at vi ikke har fullstendig oversikt over reelt timebruk. Konklusjonen er imidlertid at kommunene ikke har greid å prioritere ressursene slik det var avsatt i budsjett. Det kan se ut som om de ordinære gjøremålene har spist av tiden kommunene skulle benytte til klimaplanarbeidet.

2.1.9 Videokonferanseutstyr i kommuner

Prosjektet investerte i lavterskel videokonferanseutstyr (Microsoft Netmeeting) som består av følgende komponenter i prosjektperioden:

- 10 brukerlisenser
- 10 webcamera og headsett m/mikrofon

Videokonferanser med kommuner som kjøper Microsoft produkter har fungert utmerket, mens videokonferanser med kommuner som kjøper andre produkter eks Lotus Notes har vært problematisk (tross installering av Notes-apps). Likeså har brukere som sitter på tynne klienter medført problemer. Dette har medført at vi ikke har fått benyttet videokonferanser slik vi hadde tenkt opprinnelig.

2.1.10 Egen prosjektevaluering underveis

Kommunene i prosjektet er svært positiv til å kjøre denne type arbeid som et felles interkommunalt prosjekt. Felles samlinger, diskusjoner og erfaringsutveksling er stikkord i denne sammenheng. Kommunene er mindre fornøyd med egne interne prosesser, dvs det interne arbeidet som kommunene selv skulle bidra med i prosjektet:

Noen kommentarer fra spørreundersøkelsen:

- Lite involvering/interesse fra de andre i kommunen (bra jobb i arb.gruppen)
- Kanskje noen av samlingene burde vart over to dager, slik at deltakerne fikk anledning til å jobbe mer grundig og konsentrert med selve plandokumentet
- Kommunen er tilført økt kompetanse på klima-området. Ønskesituasjonen hadde vært å bruke mer
- EK plan er ute til høring, men lite respons fra befolkning
- Mangelfull lokal forankring mht lokal arbeidsgruppe. Planen er blitt bra
- Har hatt for lav prioritet sammenlignet med andre oppgaver
- Vi har ikke hatt kapasitet til å følge opp arbeidet slik vi burde.

(Se vedlegg 7: Hovedtrekk fra prosjektevaluering)

2.1.11 Etablering av ”Salten miljø- og klimaforum”

På slutten av prosjektperioden diskuterte vi om vi skulle etablere et eget forum for å kunne ha et faglig forum for å diskutere Energi- og klimaspørsmål i tiden etter prosjektet var avsluttet. Gjennom mange klima-samlinger har vi blitt gått kjent med hverandre, og klima som tema vil vedvare i mange år fremover.

Vi bestemte oss derfor, i samråd med Salten Regionråd, å etablere et eget fagforum ”Salten miljø- og klimaforum” hvor alle kommunene kunne fortsette arbeidet med eget klimaarbeid.

Arbeid med eks miljøfyrtårnsertifisering var også et sentralt element i denne situasjonen vedrørende en regional innmelding av alle kommunene i Miljøfyrtårnordningen.

(Se vedlegg 8: Salten Miljø- og klimaforum) for nærmere informasjon om forumet.

2.1.12 Felles regional innmelding i Miljøfyrtårnordningen

De 7 kommunene i prosjektet og de 2 nordligste kommunene i Salten (Steigen og Hamarøy) er positiv til en felles regional innmelding av kommunene i Miljøfyrtårnordningen. På denne måten vil alle kommune i Salten være medlem og kan godkjenne sertifisering av offentlige og private organisasjoner og bedrifter i egen kommune. Kommunene er selv ansvarlig for sitt arbeid med Miljøfyrtårn, men vil nå også ha et diskusjonsforum for dette temaet i Salten Miljø- og klimaforum.
(Se vedlegg 9: Felles regional innmelding i Miljøfyrtårnordningen)

2.2 Avvik i forhold til kontrakt

2.2.1 Støtte til klima-seminar i Nord-Salten

Prosjektet fikk henvendelse fra Nord-Salten (Tysfjord, Steigen og Hamarøy kommune) om støtte til gjennomføring av oppfølgingsprosjekt på kr. 30.000,- i september 2009. Likeså valgte styringsgruppen i februar 2010 å bidra med kr. 77.500,- til videre oppfølgingsprosjekter til Nord-Salten. Dette som en del av kommende samarbeid mellom de 7 prosjektkommunene og de 2 nordligste kommunene i Saltenregionen. De 2 nordligste kommunene i Salten har bekreftet at de ønsker å være med i vårt nyetablerte "Salten miljø- og klimaforum".

2.2.2 Lokal cafe-dialog med næringsliv

I prosjektet hadde vi lagt inn ressurser for å gjennomføre cafe-dialoger i kommunene, med tanke på å få næringslivet i dialog. På bakgrunn av manglende fremdrift i kommunenes eget arbeid, har vi valgt å nedprioritere cafe-dialogene - til fordel for økt innsats med kommunenes klimaplaner. Budsjetterte kostnader er dermed ikke benyttet.

2.2.3 Utvikle en regional plan for Salten

Da arbeidet med å ferdigstille de 7 kommunale Energi- og klimaplanene ble så kraftig forsinket i forhold til opprinnelig plan, har vi vurdert det slik at oppstart av et slikt arbeid vil kunne skape ytterlige forsinkelser. Prosjektets viktigste mål er dog å få vedtatt de 7 kommunale Energi- og Klimaplanene for kommunene i prosjektet.

Etablering av Salten miljø- og klimaforum vil kunne være en god arena for initiering av interkommunale samarbeidsprosjekter til felles beste for kommunene i Salten.

Budsjetterte kostnader er dermed ikke benyttet.

2.2.4 Prosjektledelse

I gjennomføringen av prosjektet "Energi- og klimaplaner i Salten" har vi valgt å bruke mer tid i prosjektledelsen på utarbeidelse av felles grunnlag og dokumentasjon enn opprinnelig tenkt. Dette har sammenheng med bl.a kompetanse innen ulike tema (data, statistikk, grafikk, kostra/SSB m.m). Dette gjelder spesielt for vedlegget til de 7 kommunale Energi- og Klimaplanene, som inneholder de fleste detaljene om eks utslipp, energiforbruk m.m.

2.3 Prosjektresultater

Generelt mener vi at prosjektet:

- har tilført kommunene god kompetanse på energi- og klimaspørsmål gjennom
  - gode diskusjoner og erfaringsutveksling (gode foredragsholdere)
  - et eksisterende nettverk i Salten mht energi- og klimaspørsmål – som videreføres som Salten Miljø- og klimaforum

2.3.1 Beregning av energieresultat

Kommuner:	Reduksjoner i energibruk:	Fornybar energi:
Bodø kommune	15 % red. innen 2012	Bio- og varmepumper (luft)
Fauske kommune	20 % red. innen 2020 ¹⁾	
Saltdal kommune	20 % red. innen 2020 ¹⁾	Fjernvarme
Sørfold kommune	20 % red. innen 2020 ¹⁾	
Beiarn kommune	10 % red. innen 2012	10 % økning innen 2012
Gildeskål kommune	20 % red. innen 2020 ¹⁾	
Meløy kommune	20 % red. innen 2020 ¹⁾	

Forklaring:

¹⁾ Målt ut fra 2008 nivå

2.3.2 Andre prosjektresultater

1. Etablering av Salten Miljø- og klimaforum, for alle 9 kommunene i Salten
2. Felles regional innmelding i Miljøfyrtårnordningen

(Se egne avsnitt om ovennevnte, for nærmere informasjon)

2.4 Prosjektforemdrift

Prosjektet er nå avsluttet, men nettverket fortsetter i det nyetablerte Salten Miljø- og klimaforum

2.5 Fremtidige planer

Prosjektet er nå avsluttet.

3. Økonomi

3.1 Regnskap jfr Enova oppsett

Budsjettkostnader:

Aktiviteter	Budsjett ihht tilskudd	Virkelig	Gjenstår:
Innkjøp av tjenester	600.000,-	31.395	568.605
Innkjøp av utstyr	54.000,-	67.675	-13.675
Personal og ind.kostn	2.426.000,-	1.545.003	880.997
Godkjente prosjektkostn.	3.080.000,-	1.644.073	1.435.927

3.2 Regnskap jfr eget oppsett

Budsjett vedr. utvikling av kommunale og regionale klimaplaner i Salten.

(Eks mva)

Budsjett: Prosjekt: Energi og klimaplan i Salten

Kostnadselementer:	Dato: Aktiv:	Budsjett 23.01.2009		Regnskap pr 31.08.2011		
		Budsjett	%	Regnskap	Saldo	%
3. Tiltaksfase (8 fellessamlinger) - høst		440 000	14 %	57 937	382 063	13 %
4.a Klimaseminar i Nord-Salten	>>	50 000	2 %	50 000	0	100 %
4.b Oppfølging av klimplan i Nord-Salten	>>	0	0 %	107 500	-107 500	100 %
5. Videokonferanseutstyr (9 kommuner)	>>	104 000	3 %	67 675	36 325	65 %
6. Kommunal egeninnsats EK-plan	>>	1 330 000	43 %	919 960	410 040	69 %
7. Utvikle regional plan (jan - feb 2010)		150 000	5 %	0	150 000	0 %
8. Lokal cafe-dialog med næringsliv (høst 2009)		140 000	5 %	0	140 000	0 %
9. Prosjektadministrasjon (adm)	>>	276 000	9 %	332 306	-56 306	120 %
Totale prosjektkostnader		3 080 000	100 %	1 644 073	1 435 927	53 %

Med vennlig hilsen

Prosjektleder Trond Sigurd Ursin
Iris Salten Iks

VEDLEGG 1 : Sammendrag planer og portal-informasjon

Kommune: BEIARN

Kort sammendrag av planens hovedmål:

Energi- og klimaplanen er en konkret handlingsplan for kommunens arbeid med kutt i klimagassutslipp og gode energiløsninger. Formålet med kommunens energi- og klimaarbeid er å bidra til et mer klimavennlig samfunn og oppfylle nasjonale klimamål lokalt ved å:

- Gå foran i arbeidet med å redusere klimagassutslipp.
- Få til en mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunen.
- Bruke et bredt spekter av sine roller og virkemidler i arbeidet med å redusere klimagassutslipp.

Mål for utslippskutt:

Beiarn kommune skal utarbeide en plan for nødvendige tilpasninger til klimaendringer. Sentralt i planen står klimasårbarhet i forhold til flom- og skredfare.

Mål for energieffektivisering og konvertering i egne bygg:

Energibruk i kommunale bygg bør reduseres med 10 prosent innen 2012. Andel fornybar energi i kommunale bygg bør minst være 10 prosent innen 2012.

Mål for energibruk i kommunen for øvrig:

Redusere stasjonær og mobil energibruk i kommunen generelt, og øke bruken av nye fornybare energikilder.

Mål for energiforsyning og energiproduksjon:

Kommunen skal utarbeide en plan for lokal energiproduksjon generelt og småkraft spesielt.

Mål for klimatilpasningsarbeidet:

Beiarn kommune skal utarbeide en plan for nødvendige tilpasninger til klimaendringer. Sentralt i planen står klimasårbarhet i forhold til flom- og skredfare.

Mål for holdningsskapende arbeid:

Påvirke holdninger i egen organisasjon, i næringslivet og hos private med fokus på redusert utslipp og energibruk for å oppnå en bærekraftig utvikling i forhold til energi og miljø.

Viktigste utslippskilder:

Kommunen er en relativ stor kraftprodusent og leverandør av fornybar energi og har forholdsvis små klimagassutslipp. I forhold til folketall er metanutslipp den største utslippskilden (Husdyrproduksjon).

Viktigste tiltak:

Redusere energibruk i kommunale bygg og anlegg og holdningsskapende arbeid.

Igangsatte energi- og klimatiltak/budsjettvedtak:

Energiøkonomiserende tiltak: renovering av bygg, skifte av vinduer, montering av varmepumper i kommunale bygg.

Om planen:

Planperiode:

Ny plan: 2011-2014, årlig rullering

Planstatus:

Temaplan

Samarbeid andre kommuner:

Salten Regionråd og Salten miljø- og klimaforum

Kommune: FAUSKE**Kort sammendrag av planens hovedmål:****Mål for utslippskutt:**

Fauske kommune skal innen 2020 redusere kommunale utslipp av klimagasser med 30 % målt ut fra 1990-nivå

Mål for energieffektivisering og konvertering i egne bygg:

Fauske kommune skal innen 2020 redusere energiforbruket i kommunale bygg og anlegg med 20 % målt ut fra 2008-nivå.

Mål for energibruk i kommunen for øvrig:**Mål for klimatilpassningsarbeidet:**

Fauske kommune skal innen 2015 ha kartlagt klimasårbarhet innenfor områdene skred, flom og havnivåstigning.

Mål for energiforsyning og energiproduksjon:**Mål for holdningsskapende arbeid:**

Fauske kommune skal påvirke holdninger i egen organisasjon, i næringslivet og hos private med fokus på redusert utslipp og energibruk. Kommunen skal aktivt arbeide for å informere befolkningen om kommunens arbeid.

Viktigste utslippskilder:**Viktigste tiltak:**

Klimatilpassning:	Kartlegging av skredfare
Kommunalt energiforbruk:	Energiøkonomisering av kommunale bygg og energiledelse
Kommunale klimautslipp:	Kompakt tettstedsutvikling og sentrumsutvikling
Holdningsskapende arbeid:	Miljøfyrårsertifisering og undervisning i skole

Igangsatte energi- og klimatiltak/budsjettvedtak:

Kartlegging av skredfare i eksisterende og planlagt bebyggelse

Om planen:

Planperiode:	Ny plan: 2011-2014, årlig rullering
Planstatus:	Temaplan
Samarbeid andre kommuner:	Salten Regionråd og Salten miljø- og klimaforum

Kommune: SØRFOLD**Kort sammendrag av planens hovedmål:****Mål for utslippskutt:**

Sørfold kommune skal innen 2020 redusere kommunale utslipp av klimagasser med 30 % målt ut fra 1990-nivå.

Mål for energieffektivisering og konvertering i egne bygg:

Sørfold kommune skal innen 2020 redusere energiforbruket i kommunale bygg og anlegg med 20 % målt ut fra 2008-nivå.

Mål for energibruk i kommunen for øvrig:**Mål for energiforsyning og energiproduksjon:****Mål for klimatilpasningsarbeidet:**

Sørfold kommune skal innen 2015 ha kartlagt klimasårbarhet innenfor områdene skred, flom og Havnivåstigning.

Mål for holdningsskapende arbeid:

Sørfold kommune skal aktivt arbeide for å informere befolkningen om kommunens arbeid med energi- og klimaspørsmål, slik at kunnskap, engasjement og tiltak – kan integreres i befolkningen.

Viktigste utslippskilder:**Viktigste tiltak:**

Klimatilpasning:	Beskrivelse av potensielle rasområder (erosjon, flom og vind)
Kommunalt energiforbruk:	Enøktiltak og energiledelse
Kommunale klimautslipp:	Miljøvennlige tjenestebiler og bygging av gang- og sykkelveier
Holdningsskapende arbeid:	Miljøfyrårnsertifisering og undervisning i skole

Igangsatte energi- og klimatiltak/budsjettvedtak:**Om planen:**

Planperiode:	Ny plan: 2011-2014, årlig rullering
Planstatus:	Temaplan
Samarbeid andre kommuner:	Salten Regionråd og Salten miljø- og klimaforum

Kommune: SALTDAL

Kort sammendrag av planens hovedmål:

Mål for utslippskutt:

Saltdal kommune skal innen 2020 redusere kommunale utslipp av klimagasser med 30 % målt ut fra 1990-nivå

Mål for energieffektivisering og konvertering i egne bygg:

Utarbeide en oversikt over utbedringspotensial for kommunale bygg. Redusere stasjonær og mobil energibruk i kommunen generelt, og øke bruken av nye fornybare energikilder. Saltdal kommune skal innen 2020 redusere energiforbruket i kommunale bygg og anlegg med 20 % målt ut fra 2008-nivå. Satsing på alternative varmekilder og fjernvarme.

Mål for energibruk i kommunen for øvrig:

Mål for energiforsyning og energiproduksjon:

Mål for klimatilpasningsarbeidet:

Saltdal kommune skal utarbeide en oversikt som kartlegger klimasårbarhet innenfor områdene skred, flom og havnivåstigning.

Mål for holdningsskapende arbeid:

Saltdal kommune skal aktivt arbeide for å informere befolkningen om kommunens arbeid med energi- og klimaspørsmål. Arbeidet integreres i undervisning på skolene.

Viktigste utslippkilder:

Viktigste tiltak:

Klimatilpasning:	Utarbeide egen plan med nødvendige klimatilpasninger
Kommunalt energiforbruk:	Enøk i kommunale bygg, energiledelse og aktiv arealplanlegging
Kommunale klimautslipp:	Alternative varmekilder til olje, miljøvennlige tjenestebiler
Holdningsskapende arbeid:	Miljøfyrtårnsertifisering og undervisning i skole

Igangsatte energi- og klimatiltak/budsjettvedtak:

Om planen:

Planperiode:	Ny plan: 2011-2014, årlig rullering
Planstatus:	Temaplan
Samarbeid andre kommuner:	Salten Regionråd og Salten miljø- og klimaforum

Kommune: GILDESKÅL

Kort sammendrag av planens hovedmål:

Mål for utslippskutt:

Gildeskål kommune skal innen 2020 redusere kommunale utslipp av klimagasser med 30 % målt ut fra 1991-nivå

Mål for energieffektivisering og konvertering i egne bygg:

Gildeskål kommune skal innen 2020 redusere energiforbruket i kommunale bygg og anlegg med 20 % målt ut fra 2008-nivå.

Mål for energibruk i kommunen for øvrig:

Mål for energiforsyning og energiproduksjon:

Mål for klimatilpasningsarbeidet:

Gildeskål kommune skal innen 2015 ha kartlagt klimasårbarhet innenfor områdene skred, flom og havnivåstigning.

Mål for holdningsskapende arbeid:

Gildeskål kommune skal aktivt arbeide for å informere befolkningen om kommunens arbeid med energi- og klimaspørsmål, slik at kunnskap, engasjement og tiltak – kan integreres i befolkningen

Viktigste utslippskilder:

Viktigste tiltak:

Klimatilpasning:	Kartlegging av områder utsatt for havnivåstigning og stormflo
Kommunalt energiforbruk:	Energimerking av kommunale bygg og energiledelse
Kommunale klimautslipp:	Miljøvennlige tjenestebiler og videokonferanse
Holdningsskapende arbeid:	Miljøfyrårnsertifisering, undervisning i skole og hjemmeside

Igangsatte energi- og klimatiltak/budsjettvedtak:

Om planen:

Planperiode:	Ny plan: 2011-2014, årlig rullering
Planstatus:	Temaplan
Samarbeid andre kommuner:	Salten Regionråd og Salten miljø- og klimaforum

Kommune: MELØY

Kort sammendrag av planens hovedmål:

Mål for utslippskutt:

Meløy kommune skal innen 2020 redusere kommunale utslipp av klimagasser med 30 prosent målt ut fra 1990-nivå.

Mål for energieffektivisering og konvertering i egne bygg:

Meløy kommune skal innen 2020 redusere energiforbruket i kommunale bygg og anlegg med 20 prosent målt ut fra 2008-nivå

Mål for energibruk i kommunen for øvrig:

Mål for energiforsyning og energiproduksjon:

Mål for holdningsskapende arbeid:

Meløy kommune skal drive aktiv informasjon og holdningsskapende arbeid for å få innbyggerne, næringslivet og kommunale virksomheter til å redusere sine klimautslipp og energiforbruk. Minst halvparten av kommunale virksomheter skal være miljøsertifisert innen 2020.

Mål for klimatilpassningsarbeidet:

Meløy kommune skal innen 2015 ha kartlagt klimasårbarhet innenfor områdene skred, flom og havnivåstigning.

Viktigste utslippskilder:

Prosessindustri

Viktigste tiltak:

- Klimatilpassing: Kartlegging av skredutsatte områder. Innarbeide klimasårbarhet i kommuneplanens arealdel.
- Kommunalt energiforbruk: enøk-tiltak i kommunale bygg. Energiledelse i kommunale bygg.
- kommunale klimautslipp: Miljøvennlige tjenestebiler i kommunal virksomhet. Strengere miljøkrav ved kommunale innkjøp. Redusere avfallsmengden. Etablere ladestasjoner for el-bil.
- Holdningsskapende arbeid: Felles opplegg for Miljøfyrtårn-sertifisering i Salten. Miljøsertifisering av kommunale virksomheter.

Igangsatte energi- og klimatiltak/budsjettvedtak:

- Kartlegging av skredutsatte boligområder: Industristedet Glomfjord ble kartlagt i 2010, og i 2011 er det bestilt skredkartlegging i kommunesenteret Ørnes med omland.
- Holdningsskapende arbeid: Et felles opplegg for miljøfyrtårnsertifisering er under etablering i de ni saltenkommunene.

Om planen:

Planperiode:

Ny plan: 2011-2014, årlig rullering

Planstatus:

Temaplan

Samarbeid andre kommuner:

Salten Regionråd og Salten miljø- og klimaforum

Kommune: BODØ**Kort sammendrag av planens hovedmål:**

Gjennom miljøpolitikken skal Bodø kommune ta sin del av ansvaret for å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling.

Mål for utslippskutt:

Bodø kommune vil arbeide aktivt for å redusere sine klimagassutslipp i tråd med Stortingets mål: Klimagassutslippene i forpliktelsesperioden 2008-2012 skal ikke være mer enn 1 % høyere enn i 1990. For Bodø betyr dette et nivå på 150 tusen tonn CO₂ – ekvivalenter i perioden 2008-2012.

Mål for energieffektivisering og konvertering i egne bygg:

Kommunens byggmasse skal i snitt redusere sitt forbruk fra 143 kWh/m²/år til 121 kWh/m²/år innen 2012. Dette er en reduksjon på 15%

Mål for energibruk i kommunen for øvrig:

Utslippsøkningen av klimagasser innen transport skal stanses innen 2012 gjennom:

- Øket andel miljøvennlig transport. Med miljøvennlig transport menes i denne sammenheng sykkel, gang og kollektivtransport
- Kommunens andel biodrivstoff skal opp til 5% innen 2012 og samtidig minst overholde eventuelle kommende krav til andel biodrivstoff omsatt.

Mål for energiforsyning og energiproduksjon:**Mål for holdningsskapende arbeid:**

Bodø kommune skal alene og sammen med stat, fylket og frivillige organisasjoner lage informasjonsmateriell og gjennomføre holdningskampanjer for å redusere energibruk og utslipp av klimagasser.

Målgruppe: Befolkningen i Bodø, bedrifter og næringsliv, skoler og barnehager, Bodø kommune som organisasjon.

Viktigste utslippskilder:

Personbiltrafikk er en av de største utslippskildene til klimagasser i Bodø. En bedring av kollektivtilbudet for å gjøre det til et bedre alternativ til bilen vil derfor være avgjørende for å nå målsettingene.

Viktigste tiltak:

Satsing på forbedringer mht

- Kollektivtrafikk
- Forbrenningsanlegg og fjernvarme
- Energieffektive løsninger i nybygg

Igangsatte energi- og klimatiltak/budsjettvedtak:**Om planen:**

Planperiode:

2011-2014, årlig rullering

Planstatus:

Temaplan

Samarbeid andre kommuner:

Salten Regionråd og Salten miljø- og klimaforum

VEDLEGG 2 : Oversikt eksterne forelesere på samlinger

- Energiforbruk – v/ siv.ing. Sigmund Norman, Fauske
  - Lokale energiutredninger – v/Bodø Energi as
  - Måle- og oppfølgingsmetodikk i offentlige bygg – v/ Norsec,Fauske
  - Eiendomsprosjektet – Resight as v/Lars Michelsen
  - Prosjekt Nord-Salten – v/prosjektleder Odd Svein Hjertø (Steigen)
  - Skog og karbonbinding – Fylkesmannen v/ Hilde Ely-Astrup
  - CO2 utslipp fra jordbruksareal - Fylkesmannen v/ Hilde Ely-Astrup
  - El.biler - Moving City v/Mads Pinnerød
  - Helse- og Miljøtilsyn Salten IKS – v/leder Katalin Nagy
  - Miljøledelse i kommunene – Høgskolen i Bodø v/ Øystein Nystad
  - Transportutfordringer i Bodø – Bodø kommune v/ Geir Steinar Hansen
  - Klimasårbarhet og klimatilpasning – v/Direktoratet for sikkerhet og beredskap
  - Mat til alle, en populasjon i vekst – Bodø kommune v/ Jan Wasmuth
  - Innkjøpssamarbeidet i Salten, med miljøfokus – Bodø kommune v/Øystein Nilsen
  - Grønn IT i kommunene – Umøeltet v/Roger Leithe
-

VEDLEGG 3 : Kursprogram NUSB kurs i Trondheim

<h1>Kursprogram</h1>			
Tid	Mandag 9. november	Tirsdag 10. november	Onsdag 11. november
	Klimautfordringen	Effekter og virkninger for økologi og samfunn	Strategier og metoder i tilpasningsarbeidet
830		Ansvar, roller, og strategi for tilpasningsarbeidet Haavard Stensvand, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane <i>Diskusjon</i>	Klima og transport Harald Norem, Statens Vegvesen <i>Diskusjon</i>
945		Klimaendringer, flom og skred Lars Roald, NVE <i>Diskusjon</i>	Gjennomgang av gruppearbeid
1100		Flomsonekart, kvikkleire og arealplanlegging Kjartan Orvedal, NVE Region Midt	Metoder for sårbarhetskartlegging og klimatilpasning Cathrine Andersen, DSB
1200		<i>Diskusjon</i>	Bruk av GIS i arbeidet med klimatilpasning Webjørn Finsland, NUSB Kursavslutning
1200	LUNSJ	LUNSJ	LUNSJ
1245	Kursåpning Klimaendringer og samfunnets sårbarhet Jonas Vevatne, NUSB	Virkninger av klimaendringer på hav og marine ressurser Solfrid Hjøllo, Havforskningsinstituttet	Felles transport kl 12:30 Øysteinsalen, Erkebispegården
1345	FNs klimapanel 4. hovedrapport Er det vi mennesker som påvirker klimaet?	<i>Diskusjon</i>	
1400	Klimascenario for Norge Jostein K. Sundet, Forskningsrådet/Klima21 <i>Diskusjon</i>	Klimatilpasning av bygninger og kulturminner Cecilie Flyen Øyen, SINTEF Byggforsk <i>Diskusjon</i>	
1515	Status for NOU Klimatilpasning Klimaendringer og biologisk mangfold Linda Dalen, DN <i>Diskusjon</i>	Arealplan og ROS-analyse som redskap i tilpasningsarbeidet Svein Buaas, FMST Fylkes-ROS Trøndelag Tore Wist, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag <i>Diskusjon</i>	
1615	Mellommåltid	MIDDAG	
1700	Metoder for sårbarhetskartlegging og klimatilpasning GRUPPEARBEID	GRUPPEARBEID	
1900	FESTMIDDAG	Klimadokumentarfilm	

VEDLEGG 4 : Oppsett Energi- og klimaplaner med vedlegg

Klimaplan til vedtak:

Fauske kommuneplan

Energi- og klimaplan 2011-2014
Fauske kommune

utkast per 02.06.2010
Gudrun Hagalinsdottir

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
1.1 Klimatfordringen	3
1.2 Statlige føringer	3
1.3 Kommunale vedtak	4
1.4 Kommunens ulike roller og virkemidler	4
1.5 Planens hovedfokus	4
2. Lokale klimaendringer	5
2.1 Temperatur	5
2.2 Næbber	5
2.3 Vind	5
2.4 Havnivåstigning	5
2.5 Ekstremvær	6
2.6 Flom	6
2.7 Skred	6
2.8 Klimaarbeidet og klimatilpassing	6
3. Klimamål for Fauske	7
3.1 Mål for klimatilpassingsarbeidet	7
3.2 Mål for kommunalt energiforbruk	7
3.3 Mål for kommunalt utslipp av klimagasser	7
3.4 Mål for holdningskappende arbeid	7
4. Klimatiltak i Fauske kommune	8
4.1 Tiltak – klimaarbeidet og klimatilpassing	8
4.2 Tiltak – kommunalt energiforbruk	9
4.3 Tiltak – kommunalt utslipp av klimagasser	10
4.4 Tiltak – holdningskappende arbeid	11
5. Vedlegg	12

Fauske kommune, Næringsavdelingen, Torggata 21, 8201 Fauske
Telefon: 75 60 06 00 - Telefaks: 75 60 90 01
Epost: postmottak@fauske.kommune.no - Internett: www.fauske.kommune.no

Flere eksemplarer av planen kan fås ved henvendelse til
Fauske kommune, Fauske, tlf. 75 60 06 00.

Vedlegg til klimaplanen:

Fauske kommune

Vedlegg til Energi og klimaplan

Del 2 av 2
(rev. 1.0)

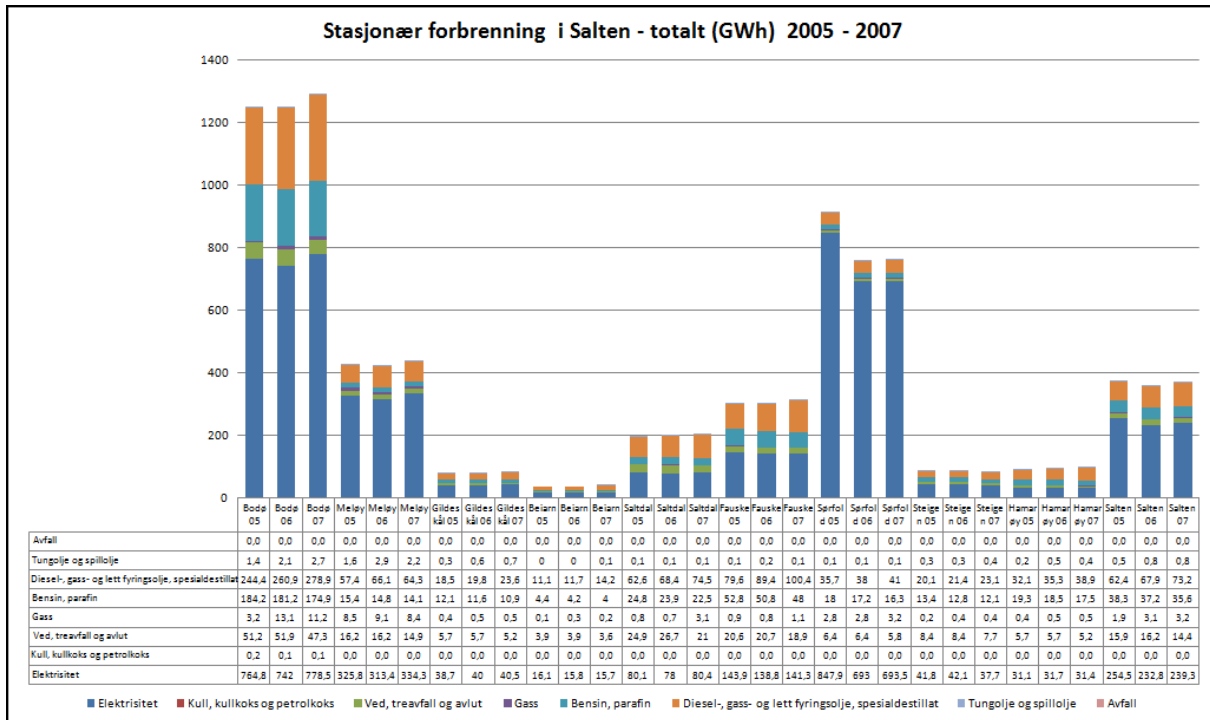
27.05.2010

Vedlegg til Energi- og klimaplan for Fauske kommune 27.05.2010

Innholdsfortegnelse:

1. BESKRIVELSE AV FAUSKE KOMMUNE	4
1.1 GEOGRAFISK LANDSKAP OG NATUR	4
1.2 FOLKEMENNES I KOMMUNEN	5
1.3 KOMMUNIKASJON	7
1.4 NÆRINGSLEVEN I KOMMUNEN	7
1.5 BYGNINGSMASSE I KOMMUNEN	7
2. STATUS I FAUSKE - KARTLEGGING	9
2.1 TEMAOBRUDENER OG ENERGI	9
2.1.1 Stasjonært energiforbruk i kommunen	9
2.1.2 Mobil energiforbruk i kommunen	10
2.1.3 Energiforbruk i egne kommunale bygg- og anlegg	10
2.2 TEMAOBRUDE 2: UTSLIPP AV KLIMAGASSER OG AVFALL	10
2.2.1 CO ₂ -ekvivalenter	11
2.2.2 CO ₂ (Korrespondenktal)	11
2.2.3 CH ₄ (Metan)	12
2.2.4 N ₂ O (Lystgass)	12
2.2.5 Avfall	13
VEDLEGG 1: ENERGIFORBRUK I KOMMUNEN	14
1.1 STASJONER FORBRENNING I SALTEN - TOTALT (GWh) 2005 - 2007	14
1.2 STASJONER FORBRENNING I SALTEN - TOTALT PR. INNBYGGER (MWh) 2005 - 2007	15
1.3 MOBIL FORBRENNING I SALTEN - VEITRAFIKK (GWh) 2005 - 2007	16
1.4 MOBIL FORBRENNING I SALTEN - VEITRAFIKK PR. INNBYGGER (MWh) 2005 - 2007	17
VEDLEGG 2: UTSLIPP AV KLIMAGASSER I KOMMUNEN - CO ₂ EKVIVALENTER	18
2.1 UTSLIPP AV KLIMAGASSER I ALT, CO ₂ EKVIVALENTER - 1000 TONN, 1991-2007	18
2.2 UTSLIPP AV KLIMAGASSER I ALT, CO ₂ EKVIVALENTER PR. INNBYGGER - TONN, 1991 - 2007	19
VEDLEGG 3: UTSLIPP AV KLIMAGASSER I KOMMUNEN - CO ₂	20
3.1 UTSLIPP AV KLIMAGASSEN CO ₂ - STASJONER FORBRENNING - 1000 TONN, 1991 - 2007	20
3.2 UTSLIPP AV KLIMAGASSEN CO ₂ - STASJONER FORBRENNING, KG/INNBYGGER, 1991 - 2007	21
3.3 UTSLIPP AV KLIMAGASSEN CO ₂ - MOBIL FORBRENNING, 1000 TONN, ETTER KILDE, 1991 - 2007	22
3.4 UTSLIPP AV KLIMAGASSEN CO ₂ - MOBIL FORBRENNING, KG/INNBYGGER, 1991 - 2007	23
VEDLEGG 4: UTSLIPP AV KLIMAGASSER I KOMMUNEN - CH ₄ (METAN)	24
4.1 UTSLIPP AV KLIMAGASSEN CH ₄ - KG/INNBYGGER, 1991 - 2007	24
VEDLEGG 5: UTSLIPP AV KLIMAGASSER I KOMMUNEN - N ₂ O (LYSTGASS)	25
5.1 UTSLIPP AV KLIMAGASSEN N ₂ O - KG/INNBYGGER, 1991 - 2007	25
VEDLEGG 6: AVFALL I SALTEN	26

Side 2 av 27

Eksempel fra SSB:

Som viser:

- Utviklingen for kommunen de siste 3 årene
- Alle kommunene i Salten, inkl. Steigen og Hamarøy som startet opp året før.

VEDLEGG 5 : Egen hjemmeside for prosjektarbeidet

	
	Husholdning Bedriftskunde Om Iris Kontakt Iris Miljøkunnskap
<p>Klimaplaner i Salten Nyheter i prosjektet Status prosess Oversikt samlinger Arbeidsdokumenter Grafer Tiltak Salten Tiltak andre Kurs og konferanser Eksterne linker Styingsgruppen</p> <hr/> <p>EXTRANETT Du er logget inn som: klimaplan</p> <p>Logg ut</p>	<h3>Viktige Arbeidsdokumenter til lokal Energi- og klimplan</h3> <p>Kartlegging:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Befolkningspyramider (27.03.09) • Grafer til Energi- og klimaplan - alle grafene i ett dokument (29.10.09) • Enøk Normal for ulike bygg (07.12.09) - (Enovas Veileder) • Skjema for energikartlegging i kommunale bygg og anlegg (15.12.09) <p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grovt tiltaksskjema (15.12.09) - grunnlag for prioritering • Tiltaksskjema (18.11.09) - mer detaljert utredelse av prioriterte tiltak <p>Tidsregistreringsskjema: (av januar 2010)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tidsregistreringsskjema for 2010 <p>Energi- og klimaplan - handlingsplanen: Del 1/2 - (av 3 juni 2010)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fauske • Saltdal • Sørfold • Beiarn • Gildeskål <p>Vedlegg til Energi- og klimaplanen: Del 2/2 - (av 2 juni 2010)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fauske • Saltdal • Sørfold • Beiarn • Malvik

VEDLEGG 6 : Grønnere Salten

8

JUNI 2009

Grønnere Salten

Kommunene i Salten skal innen utgangen av 2009 få egne klimaplaner. Planene skal både ta lifeste nåsituasjonen og komme med forslag til reduksjon i energibruk og utslipp.

Politikerne har som mål å redusere klimagassutslippene i Norge med 20 prosent og dreie energibruken i en grønnere retning. Nå utarbeider Salten-kommunene planer for å innlede utfordringen.

Relles og hver for seg Sju av kommunene samarbeider om energi- og klimaplaner. Det gjelder Beiarn, Boda, Fauske, Gidekvål, Midøy, Saltdal og Sørfold. Steigen og Hamarøy er allerede godt i gang med et tilsvarende samarbeid i Nord-Salten.

- Før sommerferien bruker vi tiden på å samle inn fakta og kartlegge dagens situasjon. Etter ferien tar vi fatt på tiltaksdelen. Det skal utvikles langsiktige strategier både for den enkelte kommune og for regionen som helhet. I sisteledefase vil vi invitere Salten og Hamarøy inn i prosjektet. Det sier konsernrådgiver Trond Ursin i Iris Salten som leder prosessen med klimaplanene.

Faglig utbytte Representanter for de sju samarbeidende kommunene har deltatt på flere felles samlinger.

- Samlingene skal sikre at planene blir samordnet og bygges på sammenhengbart tallmateriale, sier Ursin.

Mellom samlingene har kommunerepresentantene hatt hjemmekontak.

- Det er viktig at kommunene bygger sine egne planer og får nærhet til materialet, sier Trond Ursin.

Timi Møsevig fra planavdelingen i Saltdal kommune synes at det har vært nyttig.

- Det har vært mye arbeid enn jeg var forberedt på, men jeg er ikke utdannet innen klima og energi og har hatt stort faglig utbytte av forelesninger på samlingene. Det er også positivt med et nettverk over kommunegrensene, sier han.

Ulikheter Det er til dels store ulikheter mellom de sju kommunene. Ulike næringsgrunnlag gir for eksempel utslag på energiforbruket. Stor industrikommuner som Midøy og Sørfold bruker mye energi.

- Full oversikt over nåsituasjonen er en forutsetning for å kunne foreslå gode tiltak i handlingsplanen, sier Ursin.

Politikerne i Salten har vært styrt enige om at klimaplaner skal utarbeides.

- Det har ikke vært kontroversielt i det hele tatt.

PLANER Alle Salten-kommunene skal få sine egne energi- og klimaplaner. Representanter fra kommunene har møtt ut i flere fellessamlinger, som her i Saltebråvann. Konsernrådgiver Trond Ursin i Iris Salten (til venstre) leder arbeidet.

Utfordringen blir kanskje å ta politikerne med på endringer som normer, kommenterer han.

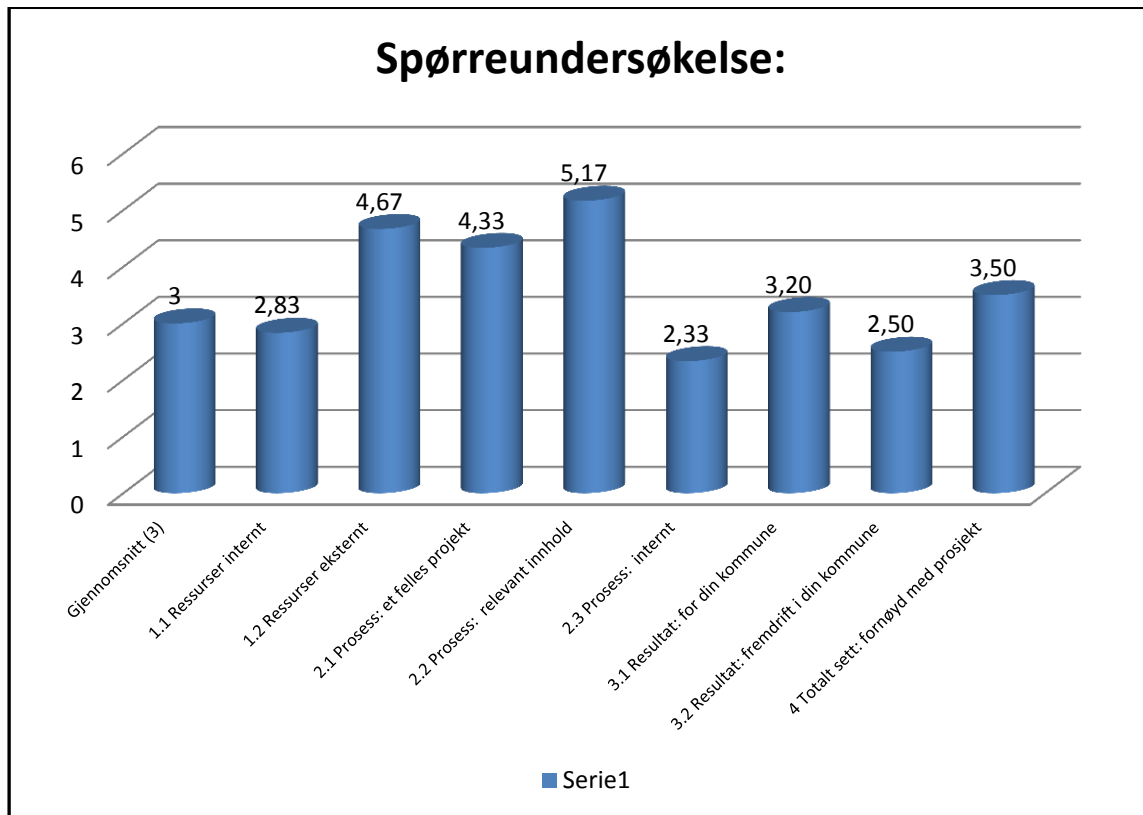
Enova-penger Blant aktuelle tiltak som kan iverksettes umiddelbart, nevnes holdningskampanjer som endrer folks vaner med hensyn til energikonservasjon, fyring og transport.

Tiltak som krever investeringer kan være å redusere energiforbruket i kommunenes egne bygg og anlegg.

- Enova gir støtte til klimavennlige tiltak, men fordrer 50 prosent egenandel. De fleste kommunene jobber nå med å finne prosjekter som kan utløse penger fra Enova, men det har det tilkantspakken varer kun ut 2009, sier Trond Ursin.

Avisa Nordland 9 juni 2009

VEDLEGG 7 : Prosjektevaluering

VEDLEGG 8 : Salten Miljø- og klimaforum - retningslinjer

- **Navn på forumet: "Salten Miljø- og klimaforum"**
    - Navnet er blitt foreslått tidligere, og dette vil bli navnet på vårt forum
  - **Formål (ny): Erfaringsutveksling, læring og kompetanseheving innen klimaspørsmål**
    - Gjennom nettverksarbeid i eget samarbeidsforum.
    - Vi kan også tenke oss muligheten av å initiere gode prosjektideer til felles beste
  - **Deltagere i forumet: Prosjektkommunene + Hamarøy, Steigen og Tysfjord**
    - Tysfjord vil også bli invitert, da de har et sterkt integrert samarbeid med Hamarøy
    - Mht andre kommuner (Verøy/Røst) så avventer vi dette til senere
  - **Ledelse av forumet: Ser ikke at vi har behov for en kommunal ledelse på rullering**
    - Vi baserer oss på samme lest som matrikkelsamarbeidet, uformelt
    - Sekretariatsfunksjonen vil være det koordinerende ledd.
  - **Sekretariat: Iris Salten**
    - Iris Salten vil ha ansvaret for koordinering, referat, møteinnkalling etc
  - **Mulige arbeidsoppgaver i forumet; avgjøres i forumet**
    - Diskusjon/erfaringsutveksling rundt aktuelle kommunale miljøspørsmål
    - Invitere gjesteforelesere på aktuelle temaområder
    - Administrere miljøfyrtårn-ordningen i kommunen
    - Kunne initiere forslag til nye fellesprosjekter for en eller flere kommuner
  - **Finansiering: I første omgang egenfinansiert**
    - Kommunene finansierer i utgangspunktet egne kostnader
    - Evt senere prosjekt/avgrensede oppgaver søkes ekstern finansiering (tilskudd m.m)
  - **Møtefrekvens: 2-4 ganger pr år:**
    - Forumet styrer selv møtefrekvensen
  - **Type samlinger/møter: Dagssamlinger**
    - Utgangspunktet er dagssamlinger
  - **Møtested: Fauske**
    - Geografisk midtpunkt i Salten (mht reise Nord-Salten)
    - Kan benytte kommunale lokaliteter (Gudrun v/Fauske kommune)
  - **Møteform: Temabasert**
    - Kommune innleder til diskusjon om valgt emne
    - Vi ønsker også invitere gjester til å foredra om utvalgte emner
  - **Arbeid mellom samlingene: Situasjonshengig/avtales spesielt**
    - Vil være avhengig av hva forumet arbeider med
-

- **Forumets hjemmeside: Iris Saltens prosjektside**
  - Prosjektsiden som er benyttet i anledning Energi- og klimaprojektet omskrives og benyttes som forumets hjemmeside (møter, referater, presentasjoner, arbeid, planer etc)
  - Denne siden er som før passordbeskyttet

VEDLEGG 9 : Felles regional innmelding i Miljøfyrtårnordningen

Miljøfyrtårn – Regionavtale for kommunene i Salten m.m

Vikan 29.06.2011

Denne avtalen omfatter følgende kommuner:

Bodø, Fauske, Sørfold, Hamarøy, Steigen, Beiarn, Saltdal, Gildeskål, Meløy, og Tysfjord
Som med dette inngår et forpliktende samarbeid, i det videre arbeidet med Miljøfyrtårn i regionen.

Samarbeidet organiseres på følgende måte:

1. Iris Salten IKS er regionansvarlig overfor Stiftelsen Miljøfyrtårn. Det innebærer ansvar for å holde kontakten med Stiftelsen Miljøfyrtårn og for regional koordinering og informasjon om ordningen.
2. Det formelle ansvaret for sertifisering ligger hos den kommunen der virksomheten for sertifisering ligger. Hver kommune har selv ansvaret for kontakten med godkjent sertifiserer. Hver kommune organiserer selv innhold og form i forbindelse med overrekkelse av sertifikat.
3. Regionen disponerer ikke selv egen konsulent, men vil benytte seg av de til enhver tid tilgjengelige og godkjente konsulenter innenfor Miljøfyrtårnordningen.
4. Hver av de deltakende kommuner skal til enhver tid ha oppnevnt en kommunekontakt/ miljøfyrtårnansvarlig og videreformidler dette til regionansvarlig kommune. Kommunekontakten har ansvar for informasjon og eventuelt praktisk arbeid innenfor egen kommune.
5. Avtalen har virkning f.o.m. 1. september 2011.
6. De deltakende kommunene kan med 6 måneders varsel trekke seg ut av ordningen, med virkning fra første januar påfølgende år.
7. Hver kommune og Stiftelsen Miljøfyrtårn har ett eksemplar av avtalen.

Underskrift fra kommunen:

Sted/dato: _____

Kommune: _____

Rådmann: _____

VEDLEGG 10 : Revisor-erklæring fra Ernst & Young

Revisorerklæring

SID 09/67 - Energi- og klimaplan i Salten-regionen: Kommuneprogram (søknad)

Prosjekteier

Kontaktperson	Trond Sigurd Ursin
Firmanavn	Iris Salten IKS
Adresse	Postboks 6094
Bankkontonummer	89020728451
Organisasjonsnummer	967518190
Telefon	+47 97704875
E-post	trond.ursin@iris-salten.no

Finansieringsplan

Total finansiering	100 %		3 080 000
Støtte fra Enova iht tilsagnsbrev	50,00 %	Inntil	600 000

Budsjett / Kostnader

Prosjektbudsjett iht tilskuddsbrev	Godkjente prosjektkostnader (fra tilsagn)		Virkelige prosjektkostnader	
	Kr	%	Kr	%
Innkjøp av tjenester	600 000	19,48 %	31 395	1,91 %
Innkjøp av utstyr	54 000	1,75 %	67 675	4,12 %
Personel og indirekte kostnader	2 426 000	78,77 %	1 545 003	93,97 %
Godkjente prosjektkostnader	3 080 000	100,00 %	1 644 073	100,00 %

Prosjektøkonomi

Tidligere utbetalt	0,00
Anmodet utbetalt ved sluttrapportering	600 000,00
Totalt støttebeløp	600 000,00

Bodø 16/9 2011

Dato/Revisors stempel og underskrift

ERNST & YOUNG AS
Revisornr. 976 389 387
ARVE WILLUMSEN
statsautorisert revisor
8000 BODØ

Side 1 av 2

Jeg bekrefter herved at følgende revisjonshandlinger er gjennomført:

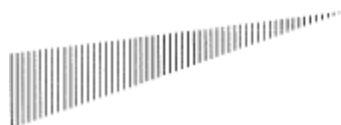
1. Påsett at virksomheten har etablert systemer for registrering, behandling og rapportering av prosjektkostnader for de enkelte prosjekter i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og "Generelle regler for tilskudd fra Energifondet"
2. Påsett at de rapporterte prosjektkostnader er i samsvar med faktisk registrerte kostnader i henhold til virksomhetens regnskapssystem
3. Påsett at virksomheten har etablert kontrollsystem som innebærer kvalitetssikring av at kostnader som registreres i regnskapssystemet på det aktuelle prosjekt;
  - * gjelder det aktuelle prosjektet,
  - * at kostnadene registreres med riktig beløp,
  - * at kostnadene registreres i riktig regnskapsperiode og
  - * at kostnadene attesteres skriftlig av Tilskuddsmottaker
4. Revisor skal kontrollere at belastede kostnader faktisk er godkjent av tilskuddsmottaker, at kostnadene er aktuelle for prosjektet, at kostnadene er registrert i riktig regnskapsperiode og at kostnadene er registrert med riktig beløp.
5. Alle sider i revisorerklæringen skal stemples og signeres av revisor.

- Jeg bekrefter at revisjonshandlingene ovenfor er gjennomført, og har ikke avdekt mangler/feil.
 Revisjonshandling har avdekt mangler/feil. Spesifiseres i eget vedlegg.

Bodo 14.9.11 Arve Willumsen

Dato/Revisors stempel og underskrift
ERNST & YOUNG AS
Revisornr. 976 389 387
ARVE WILLUMSEN
statautorisert revisor
8000 BODØ

jt også vedlagt

ERNST & YOUNG

Iris Salten IKS (tidligere Salten Forvaltning IKS)

**Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS**Sjøgate 1, NO-8006 Bodo
Postboks 674, NO-8001 BodoForetaksregisteret: NO 878 389 387 MVA
Tlf.: +47 97 40 33 40
Fak: +47 75 56 22 12
www.ey.no

Medlemmer av Den norske Revisorforening

Revisors beretning til prosjektrekskap

Vi har revidert prosjektrekskapet som viser totale kostnader på kr 1 644 073 for Salten Forvaltning IKS AS for Energi- og klimaplaner i Saltenregion, for perioden september 2008 – juni 2011. Prosjektrekskapet består av utgiftsoppstilling/oppstilling over kostnader og note 1 som beskriver grunnlaget for utgiftsoppstillingen. Prosjektrekskapet er utarbeidet av ledelsen i samsvar med note 1.

Ledelsens ansvar for prosjektrekskapet

Ledelsen er ansvarlig for prosjektrekskapet og for slik intern kontroll som ledelsen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et prosjektrekskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om prosjektrekskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med [lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing/internasjonale revisjonsstandarder]. Disse standardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at prosjektrekskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i prosjektrekskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at prosjektrekskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et prosjektrekskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av enhetens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige [og om eventuelle regnskapsestimater utarbeidet av ledelsen er rimelige], samt en vurdering av den samlede presentasjonen av prosjektrekskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening gir prosjektregnskapet for Salten Forvaltning IKS for prosjektet Energi- og klimaplaner i Salten-regionen for perioden september 2008 – juni 2011, et uttrykk for prosjektets resultat og stilling i samsvar med grunnlaget for regnskapsavleggelse og tilsagn fra Enova – referanse 09/67.

Grunnlag for begrenset distribusjon

Vi gjør oppmerksom på at prosjektregnskapet er utarbeidet for å gi informasjon til Enova SF og er derfor ikke nødvendigvis egnet for andre formål. Vår uttalelse er kun beregnet på Enova SF og skal ikke distribueres til andre parter.

Bodø, 16.09.2011
ERNST & YOUNG AS

Arve WILLUMSEN
statsautorisert revisor